

Hasan Shahtaxtinski - 100 MT / Həsən Şahtaxtinski - 100 Xatirə yarış

Yardımlı mat / Helpmate (H#-mini)

Judge: Bakhtiyar Rustamov (Baku, Azerbaijan)

Award publication: "Şahmat bestechiliyi" No11 December 2009.

Həsən Şahtaxtinski Həsən oğlu (1909 - 1986?) – Bakı şəhərində yaşayıb, zöhrəvi dispanserdə həkim işləyib. Şahmat bəstəçiliyi ilə ötən əsrin 70-ci illərindən məşğul olmağa başlayıb. Uzun illər şahmat bəstəçiliyi üzrə ölkə yığmasının üzvü olub. Müxtəlif janrlarda işləyib, məsələ tərtibində də uğurları olub, ancaq şahmat etüdlərinin tərtibinə daha çox maraq göstərib. Etüd üzrə ən böyük uğuru Bolqarıstanın 1300 illiyinə həsr olunmuş yubiley yarışında olub, onun etüdü bir çox tanınmış bəstəçilərin əsərlərini geridə qoyaraq 3-cü Mükafat alıb. Etüd bazasında cəmi iki etüdü var idi, lakin bizə müəllifin səkkiz etüdünü tapmaq müəssər oldu.

Çox heyiflər osun ki, Həsən Şahtaxtinski barədə bildiklərimiz yalnız bu qədərdir. Onun bizdə şəkli də yoxdur, hətta vəfat tarixini də bilmirik. Fərsətdən istifadə edib, müraciət etmək istərdik ki, onun barəsində nə isə bilənlər bizimlə bölüşsünlər.

TƏLTİF / AWARD

Müsabiqəyə 10 müəllifdən (iki ölkədən – Azərbaycan və ABŞ) 22 məsələ daxil olmuşdur. Məsələlərin hamısı yardımlı mat janrının miniatur bölməsinə aid olsalar da, müxtəlif gedişli matlara aiddir ki, bu da qiymətləndirmədə bir qədər çətinliyə və eyni zamanda subyektivliyə səbəb olmuşdur. Gələcəkdə bu halın aradan qaldırılması məqsədəuyğun olardı.

Müsabiqəyə təqdim olunmuş məsələlər arasında Fərhad Mirzəyevin (Gəncə) beş gedişli məsələsi (№15) plagiata çox bənzəyir. Dəqiq deyə bilməsəm də, mənə elə gəlir ki, bu məsələni mən hardasa görmüşəm. Daha təcrübəli bəstəçilərə və yaxud müxtəlif məsələ bazalarına müraciət etməklə bunu dəqiqləşdirmək olar. Məhz ona görə bu məsələ hakim tərəfindən müsabiqədən çıxarılmışdır.

4.Salman Javadzade (Azerbaijan) **9.Araz Almammadov** (Azerbaijan) **7.Rauf Aliovsadzade** (USA)

Hasan Shahtaxtinski-100 MT, 2009

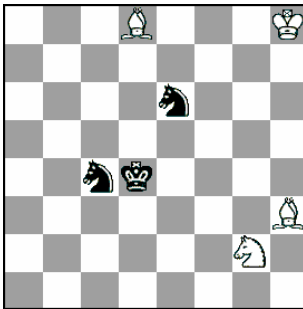
Hasan Shahtaxtinski-100 MT, 2009

Hasan Shahtaxtinski-100 MT, 2009

1-2.Mükafat / 1-2. Prize

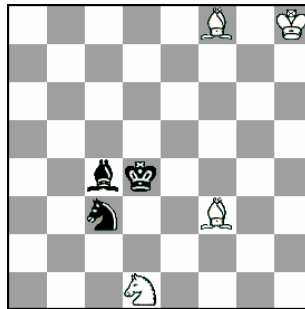
1-2.Mükafat / 1-2. Prize

3.Mükafat / 3. Prize

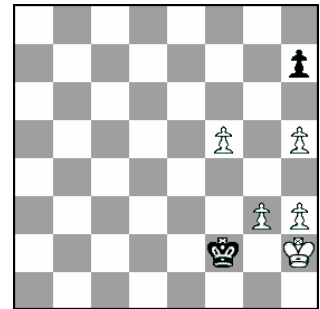
H#3

2 Sol

H#3

2 Sol

H#4

Dupleks

Bu iki məsələ çox orijinal mat mövqeləri ilə digərlərindən seçilir. Onlar bir-birilərinə olduqca bənzərdirlər. S.Cavadzadənin məsələsində xananın blokadasında iki at iştirak edirsə, A.Alməmmədovda at və fil iştirak edir. Ona görə onları bir-birindən ayırmaq mümkün olmadı.

4. Salman Javadzade (Ganja, Azerbaijan) 1-2. Mükafat / 1-2.Prize.

1) 1.Kc3 Se1 2.Sd4 Be6 3.Sb2 Ba5#, 2) 1.Kc5 Se3 2.Sd4 Bd7 3.Sb6 Be7#.

9. Araz Almammadov (Gabala, Azerbaijan) 1-2. Mükafat / 1-2.Prize.

1) 1.Sd5 Sc3 2.Bb3 Sb5 3.Kc4 Be2#, 2) 1.Sa2 Sb2 2.Kc3 Sa4 3.Kb3 Bd1#.

7. Rauf Aliovsadzade (USA) 3. Mükafat / 3. Prize.

Qaralar başlayır 1.Kf3 h4 2.Kg4 Kg2 3.Kxh5 Kh3 4.h6 g4#,

Ağlar başlayır 1.g4 Ke3 2.Kg3 h6 3.Kh4 Kf4 4.g5 hg#.

Dörd gedişli dupleks məsələyə görə. Sadə və gözəl miniatür.

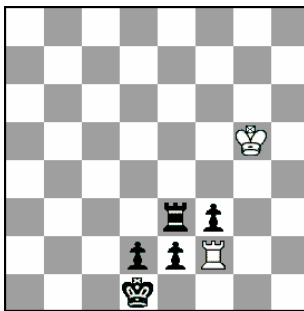
5.Salman Javadzade (Azerbaijan) 11.Araz Almammadov (Azerbaijan) 14 . Araz Almammadov (Azerbaijan)

Hasan Shahtaxtinski-100 MT

Hasan Shahtaxtinski-100 MT

Hasan Shahtaxtinski-100 MT

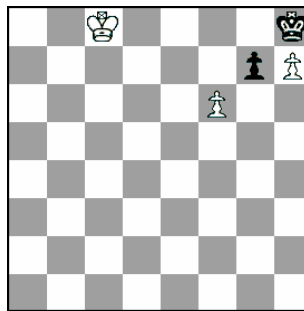
1.Fəxri rəy / 1. HM

H#3

2 Sol

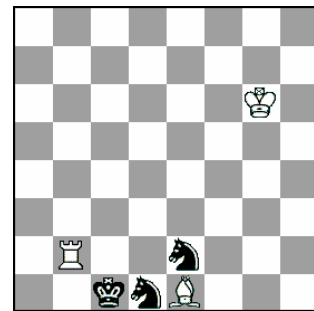
2.Fəxri rəy / 2.HM

H#3*

2 Solution

3.Fəxri rəy / 3.HM

H#3

b) Rb2-> Rh1

5. Salman Javadzade (Ganja, Azerbaijan)

1) 1.Rc3 Kf4 2.Rc1 Ke3 3.e1=S Rxd2#, 2) 1.e1=S Rxf3 2.Re2 Rb3 3.Sc2 Rb1#.

Zəif çevrilmə (piyada ata çevrilir) ilə səciyyəlonən iki həlli olan üçgedişli (!) yardımlı mat. Çox gözəl və sadə quruluşa malikdir.

11. Araz Almammadov (Gabala, Azerbaijan)

Xəyali oyun / Set Play: 1...f7! 2.g6 f8=R 3.Kg7 h8=Q#.

1) 1.gxf6 Kd7 2.Kg7 Ke6 3.Kf8 h8=Q#, 2) 1.g5 f7 2.Kg7 f8=S 3.Kh6 h8=Q#

Xəyali oyun məsələni daha qiymətli edir.

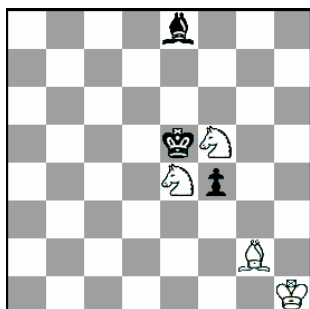
14. Araz Almammadov (Gabala, Azerbaijan)

a) 1.Sf2 Ba5 2.Kd1 Rb4 3.Ke1 Rb1#, b) 1.Sd4 Bf2 2.Sc2 Bg1 3.Sb2 Be3#

13. Araz Almammadov (Azerbaijan)

Hasan Shahtaxtinski-100 MT

1.Tərifnamə / 1st commendation

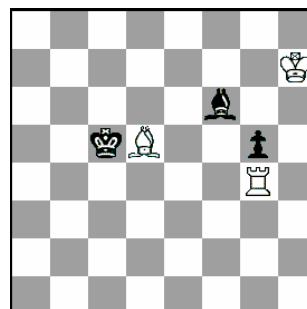

H#3 b) Nf5<-> Bg2

8. Elnur Aliyev (Azerbaijan)

Hasan Shahtaxtinski-100 MT

2.Tərifnamə / 2nd commendation

H#3 2 Sol

13. Araz Almammadov (Gabala, Azerbaijan) 1.Tərifnamə / 1st commendation.

a) 1.Ke6 Nf6 [Ng5+?] 2.Kf7 Bd5+ 3.Kf8 Nh7#, b) 1.Kxf5 Nh4+ [Ne3+?] 2.Kg4 Nf5 3.Kh3 Nf2#

Hər iki variantda yanlış izin olması məsələni gözəlləşdirir.

8. Elnur Aliyev (Lankaran, Azerbaijan) 2.Tərifnamə / 2nd commendation.

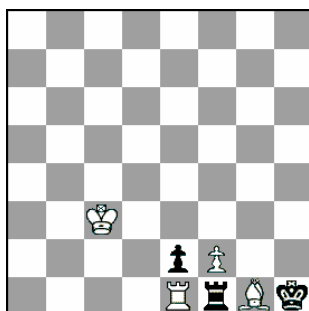
1) 1.Bb2 Be4 2.Kb4 Bc2+ 3.Ka3 Ra4#, 2) 1.Kd6 Bf7 2.Ke5 Re4+ 3.Kf5 Bg6#

Məsələnin üçgediqli olması onun №1-dən yüksək qiymətləndirilməsinə səbəb olmuşdur.

12. Araz Alammadov (Azerbaijan)

Hasan Shahtaxtinski-100 MT, 2009

3. Tərifnamə / 3rd commendation

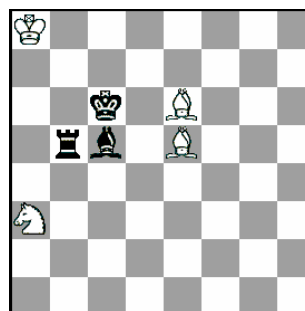

H#3 b) bBf1, c) pe2->h4

1. Kenan Velikhanov (Azerbaijan)

Hasan Shahtaxtinski-100 MT, 2009

4. Tərifnamə / 4th commendation

H#2 2 sol

12. Araz Alammadov (Gabala, Azerbaijan)

a) 1.Rxg1 Rd1 2.e1=S Rd3 3.Sg2 Rh3#, b) 1.Kg2 Bh2 2.Kxf2 Kc2 3.Kxe1 Bg3#,

c) 1.Rxf2 Re4 2.Rg2 Bf2 3.Kh2 Rxh4#.

1. Kenan Velikhanov (Imishli, Azerbaijan)

1) 1.Rb7 t. Sb5 2.Rb6 Sa7#, 2) 1.Bb6 Sc2 2.Rc5 Sd4#.